

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

Lumijoki

MAAKUNNALLISESTI JA VALTAKUNNALLISESTI (RKY 2009) ARVOKKAAT ALUEET SEKÄ NIIDEN SISÄLTÄMÄT KOHTEET

HIRVASNIEMI

Hirvasniemi

Junno
Jurkko-Rautio
Knuutila
Maksa (Honkanen)
Markkula
Päättalo
Rantahemmilä, aitta
Rautio (Nurkka-Rautio)
Seikkala, navetta
Uusi-Rautio
Vanha-Rautio

maakunnallisesti arvokas

maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas

LAPINNIEMI

Lapinkylän tuulimyllyt - Erkkilä (RKY 2009)

Erkkilä

valtakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas

Lapinkylän tuulimyllyt - Granlund (RKY 2009)

Granlund

valtakunnallisesti arvokas

maakunnallisesti arvokas

Lapinkylän tuulimyllyt - Penttilä (RKY 2009)

Penttilä

valtakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas

Mäkikylä

Marttila
Perttu
Prokkola ja Kolmio

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

LUMIJOKI

Kankaanpääntien kylämaisema (RKY 2009)

Jokiahde
Juusola (pappila)
Kleimo
Kotiseutumuseo ja muuntaja-asema
Kulju
Lumijoen kirkko ja tapuli
Lumijoen seurakuntatalo
Nuorisoseurantalo eli Rientola
Pottala
Puustelli
Rahtu
Rahtula
Remes
Riikola
Risto

valtakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
valtakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
valtakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
valtakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

Sippa
Vanhat koulurakennukset
Ylilauri

maakunnallisesti arvokas
valtakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

Lapinkylän tuulimyllyt - Kyrö (RKY 2009)

valtakunnallisesti arvokas

Pohjanmaan rantatie - Äijänseläntie (RKY 2009)

valtakunnallisesti arvokas

MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET, JOTKA EIVÄT SISÄLLY ALUEISIIN

Kohteet on merkitty luetteloon maarekisterikylittäin

HIRVASNIEMI

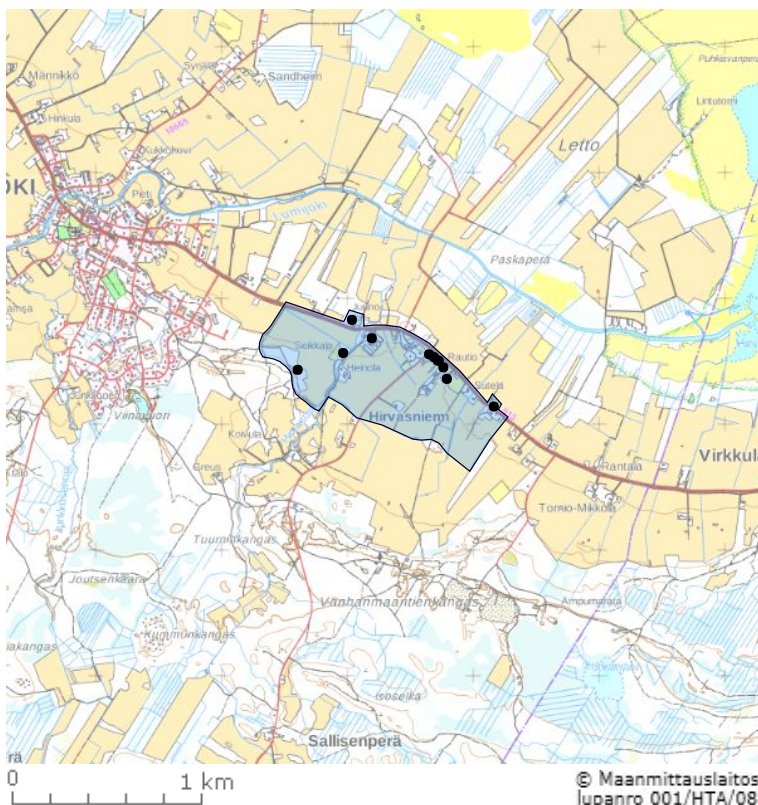
Mikkola
Sallinen ja Juhola

LAPINNIEMI

Ahjola, ent. Varjakan koulu
Ala-Petäjä, ent. Petäjä
Kauppi
Koulu-Petäjä, ent Lapinniemen koulu
Varjakan kalastajamökit

LUMIJOKI

Jakkula
Laurila
Lumijoen kunnantalo
Saukkonen
Särkioja
Ukura

alueen nimi: **Hirvasniemi**
 pääas. kunta: Lumijoki
 pääas. kylä/k.osa: Hirvasniemi
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Junno
 Jurkko-Rautio
 Knuutila
 Maksa (Honkanen)
 Markkula
 Päätalo
 Rantahemmilä, aitta
 Rautio (Nurkka-Rautio)
 Seikkala, navetta
 Uusi-Rautio
 Vanha-Rautio

kuvaus:

Limingasta Lumijoelle johtavan maantien varrella sijaitseva Hirvasniemen kylä erottuu tiehen tukeutuvana, ympäröiviä alueita tiiviimmin rakennettuna nauhamaisena tihentymänä. Hirvasniemen kylää ympäröi Limingan lakeuden avoin, alava viljelysmaisema. Vanha, jo 1500-luvun lopulla syntynyt kylä on edelleen elinvoimainen kokonaisuus.

Kylän rakennuskannalle on ominaista kerroksellisuus. Kylässä on paljon vanhaa talonpoikaista rakentamisperinnettä edustavaa rakennuskantaa sekä uusia kookkaita maatalousrakennuksia. Tietä reunustavat Markkulan ja Junnon pihapiirit hahmottuvat tielle maamerkkeinä. Myös niin sanotun Sirkkaporin rakennustihentymä erottuu idyllisenä aivan Lumijoentien varressa.

Alueeseen kuuluvia maakunnallisesti merkittäviä kohteita ovat: Junno, Knuutila, Päätalo, Seikkalan navetta. Lisäksi paikallisesti merkittäviä ovat Rantahemmilän aitta sekä Sirkkaporiksi kutsuttu rakennusten ryhmä Jurkko-Rautio, Maksa, Rautio, Uusi-Rautio ja Vanha-Rautio.

Hirvasniemen kylä kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun maisema-alueeseen Limingan lakeuden kulttuurimaisema.

historia:

Pohjois-Pohjanmaan historiassa mainitaan Hirvasniemen kylä jo vuonna 1548. Tuolloin Hirvasniemessä oli yhdeksän taloa. Kylän vanhimpia taloja ovat Mikkolat, Hemmilä ja Junno. Hirvasojan varressa on asutusta ollut 1700-luvun alusta asti.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993
- Pohjois-Pohjanmaan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi. Ehdotus valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 11.12.2014. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2014

kohteen nimi: **Junno**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 436-401-10-7
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: [nimetön]; 2. asuinrakennus; Aitta I; Aitta II; Asuinrakennus; Talli;

kuvaus:

Yksi Hirvasniemen vanhimpia tiloja, jossa rakennuskantaa 1800-luvun loppupuolelta. Pihapiirissä on kaksi asuinrakennusta, joista vanhempi 1800-luvun puolivälistä. Lisäksi erikoinen hirsinen käymälärakennus, kaksi aittaa ja talli sekä muita ulkorakennuksia. Kohde sijaitsee Lumijoelle johtavan pääväylän välittömässä läheisyydessä ja sen näyttävä päärakennus ja aitat ovat siten maisemallisesti merkittävällä paikalla. Kohde on osa Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuutta.

arviointi:

Perinteistä rakennuskantaa sisältävä historiallinen kohde maisemallisesti merkittävällä paikalla.

MRKY15: R, H, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Suomen Maatilat V, WSOY 1933
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijokiseura 1994

kohteen nimi: **Jurkko-Rautio**
 kunta: Lumijoki
 kiinteistötunnus: Hirvasniemi 3:26
 kylä/k.osa: Hirvasniemi
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1809-1863
 arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus; Talli + puojit; Ulkorakennus;

kuvaus:

Tila on peltoaukeiden ympäröimänä, maisemallisesti merkittävällä paikalla Lumijoelle johtavan pääväylän varressa osana niin sanotun Sirkkaporin hyvin tiivistä ja viehättävää rakennusten ryhmää. Pihapiiriä rajaakin yhdeltä sivulta Maksan päärakennus lähes kulmittain Jurkko-Raution 1800-luvulta olevan, mahdollisesti alunperin savupirttinä olleen päärakennuksen kanssa. Vanhoista rakennuksista on säilynyt lisäksi talli/puojit. Kohde kuuluu Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuuteen.

arviointi:

Perinteistä rakennustapaa edustavat rakennukset osana Sirkkaporin tiivistä rakennusten ryhmää.

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Knuutila**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 436-401-4-4
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
ajoitusselite: asuinrakennus 1800-I, aitta 1700-I loppu
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Aitta III; Elosuoja; Navetta; Riihi; Talli; Vanha asuinrakennus;

kuvaus:

Vanha tila, joka sijaitsee havumetsän reunassa peltoaukean laidassa. Loivassa rinteessä sijaitsevalle tilalle johtaa pitkä kuja. Tila on kuulunut samalle suvulle vuodesta 1750 asti. Neliöpihassa on perinteistä rakennustapaa edustavat asuinrakennus sekä talli ja kaksi aittaa 1800-luvulta, yksi aitta mahdollisesti 1700-luvun lopulta, sementtitiilinavetta vuodelta 1948 sekä elosuoja 1930-luvulta. Pihapiirissä myös uudempi asuinrakennus.

Kohde kuuluu Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuteen. Knuutilan tila näkyy hyvin Lumijoen keskusta johtavalle pääväylälle.

arviointi:

Perinteistä rakennuskantaa edustava historiallinen kohde Hirvasniemen aluekokonaisuudessa.

MRKY15: R, H, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Maksa (Honkanen)**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Hirvasniemi 2:50

kylä/k.osa: Hirvasniemi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Navetta; Talli;

kuvaus:

Maksan 1800-luvulta oleva (vanha osa mahdollisesti jo 1700-luvulta) päärakennus on Lumijoelle johtavan pääväylän varressa peltoaukeiden ympäröimänä, osana niin sanotun Sirkkaporin hyvin tiivistä ja viehättävää rakennusten ryhmää. Vanhasta pihapiiristä ainoana jäljellä oleva päärakennus on nurkittain viereisen Jurkko-Raution asuinrakennuksen kanssa ja ne muodostavatkin kokonaisuuden. Pihapiirissä on kyläyhdistyksen käytössä oleva Hirvasareena. Maksa kuuluu osana Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuuteen.

arviointi:

Perinteistä rakentamistapaa edustava asuinrakennus osana tiivistä ja viehättävää Sirkkaporin rakennusten ryhmää.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Markkula**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 436-401-6-18
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Aitta III; Käymälä; Navetta; Vanha as.rak.;

kuvaus:

Hirvasojan varressa peltoaukealla, aivan Lumijoelle johtavan pääväylän varressa sijaitseva tila, jossa perinteisestä 1800-luvun rakennuskannasta jäljellä asuinrakennus ja kolme aittaa. Pihaa rajaa uusi asuinrakennus ja ulkopuolella lisäksi uusia tuotantorakennuksia. Kohde sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla osana maakunnallisesti merkittävää Hirvasniemen rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuutta.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Päättalo**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 7:7
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Sauna; Talli; Vanha asuinrakennus;

kuvaus:

Hirvasniemen kylässä sijaitseva vanha tila, jonka pihapiiriin kuuluvat 1800-luvulta oleva, osittain lankkumuraustekniikalla tehty asuinrakennus, 1900-luvun alussa rakennetut toinen asuinrakennus, talli ja aitta. Uudempaa asuinrakennusta on sittemmin jatkettu. Kohde kuuluu Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen ja on maisemallisesti keskeisellä paikalla Pohjanmaan rantatien varressa.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Suomen Maatilat V, WSOY 1933
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Rantahemmilä, aitta**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Hirvasniemi 2:53

kylä/k.osa: Hirvasniemi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Maakellari; Navetta; Savusauna; Talli; Ulkorakennus;

kuvaus:

Lumijoelle johtavan pääväylän varressa oleva 1800-luvun aitta jäljellä vanhasta neliöpihasta. Paikallisesti merkittävä kohde osana maakunnallisesti merkittävää Hirvasniemen rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuutta.

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- P-P kultt.hist. merk. kohteet 2, P-P seutukaavaliitto 1993
- Suomen Maatilat V,WSOY 1933
- Suuri Maatilakirja VII, Forssan kirjapaino oy
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Rautio (Nurkka-Rautio)**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Hirvasniemi 3:17

kylä/k.osa: Hirvasniemi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus; Luhti; Navetta; Savusauna; Talli;

kuvaus:

Lumijoelle johtavan pääväylän varressa sijaitseva peltojen ympäröimä tila, jossa perinteisestä 1800-luvun rakennuskannasta jäljellä lankkumuuraustekniikalla tehty asuinrakennus, talli, luhti ja aitta. Kohde on osa niin sanotun Sirkkaporin hyvin tiivistä ja viehättävää rakennusten ryhmää ja Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuutta.

arviointi:

Perinteistä rakennuskantaa tiiviissä Sirkkaporin rakennusryhmässä.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Seikkala, navetta**
 kunta: Lumijoki
 kiinteistötunnus: 9:25
 kylä/k.osa: Hirvasniemi
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1722-1808
 ajoitusselite: 1781
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Navetta; Savusauna; Talli I; Talli II;

kuvaus:

Hirvasojan varressa, pelkoaukeiden keskellä sijaitseva iältää harvinainen luonnonkivinavetta vuodelta 1781. Vanhasta neliöpihasta jäljellä lisäksi vain aitta ja uudistettu tallirakennus. Navetan jatkona on 1970-luvulla valmistunut ranko-osa. Kohde kuuluu Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuteen.

arviointi:

MRKY15: R, H, M, Ht

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Suomen Maatilat V, WSOY 1933
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Uusi-Rautio**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Hirvasniemi 3:22
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta ?; Asuinrakennus; Lato; Liiteri; Puojirakennus; Sauna;

kuvaus:

Lumijoelle johtavan pääväylän varressa sijaitseva, peltoaukeiden ympäröimä tila, jossa vanhasta 1800 luvun rakennuskannasta on jäljellä lankkumuraustekniikalla tehty päärakennus ja puoji. Kohde kuuluu niin sanotun Sirkkaporin hyvin tiiviiseen ja viehättävään rakennusten ryhmää sekä Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuuteen.

arviointi:

Perinteistä rakennuskantaa osana Sirkkaporin tiivistä rakennusten ryhmää.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Vanha-Rautio**
 kunta: Lumijoki
 kiinteistötunnus: 3:24
 kylä/k.osa: Hirvasniemi
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1864-1917
 arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus; Talli + puojit;

kuvaus:

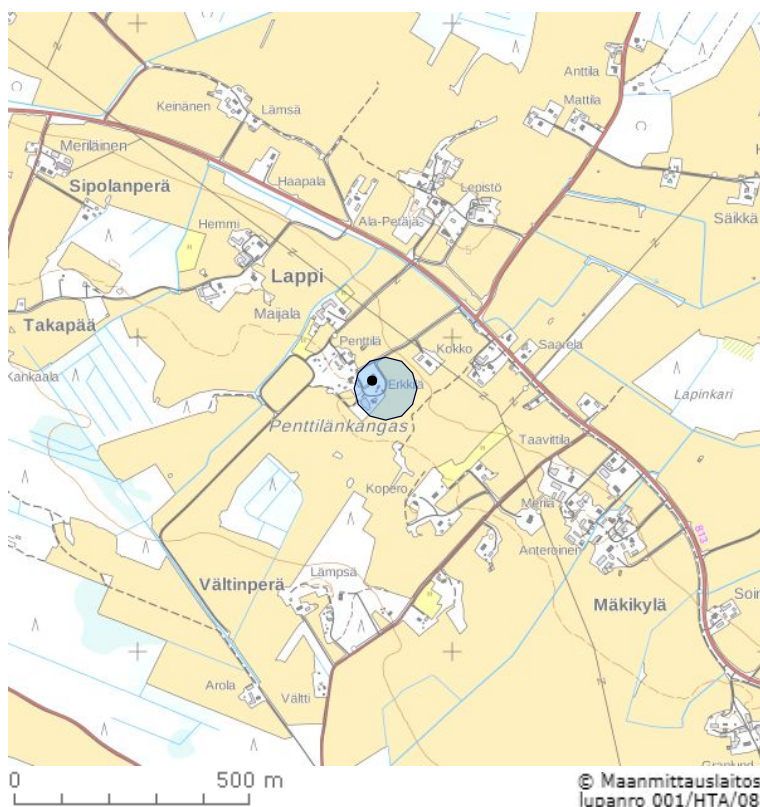
Lumijoelle johtavan pääväylän varressa sijaitseva peltoaukeiden ympäröimä tila, jossa perinteistä rakennuskantaa 1800-luvulta. Neliöpihasta jäljellä ovat asuinrakennus ja talli/puojit. Ne ovat osa niin sanotun Sirkkaporin hyvin tiivistä ja viehättävää rakennusten ryhmää. Kohde kuuluu Hirvasniemen maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuuteen.

arviointi:

1800-luvun lopun asuinrakennus ja talli-puojirakennus osana Sirkkaporin tiivistä rakennusryhmää.

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

alueen nimi: **Lapinkylän tuulimyllyt - Erkkilä (RKY 2009)**

pääas. kunta: Lumijoki

pääas. kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: agraarimaisema

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Erkkilä

kuvaus:

Lumijoen lakeudella Lapinkylässä on neljä tuulimyllyä, jotka edustavat alueella 1800-luvulla yleistä, mutta lähes kadonnutta rakennustyyppiä. Maanviljelysmaisemaa leimaavista, 1800-luvulla erittäin monilukuisista tuulimyllyistä ovat vain harvat säilyneet ja vielä harvemmat kunnostettuina, niistäkin monet museoalueilla.

Lähellä toisiaan sijaitsevat Penttilän, Erkkilän, Granlundin ja Kyrön myllyt ovat ns. jalkamyllyjä. Kunnostetut myllyt toimivat maamerkkeinä. Myllyjen koneistot ovat säilyneet.

historia:

1800-luvulta lähtien tuulimyllyjä oli paljon Limingan pitäjän vähäkoskisissa rannikkokylissä. Lähes jokaisella suuremmalla talolla oli oma tuulimylly jauhojen jauhamista varten. Tuulimyllyjä oli eniten 1800-luvulla, mutta ne vähenivät nopeasti höyrymyllyjen yleistyttyä.

Erkkilän myllyn, entisen Tynin tilan myllyn, hirsikerrassa on vuosiluku 1768. Mylly rakennettiin uudelleen 1811 ja siirrettiin nykyiselle paikalleen 1975.

lähteet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=3996

kohteen nimi: **Erkkilä**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 60-0
kylä/k.osa: Lapinniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Navetta; Talli; Tuulimylly;

kuvaus:

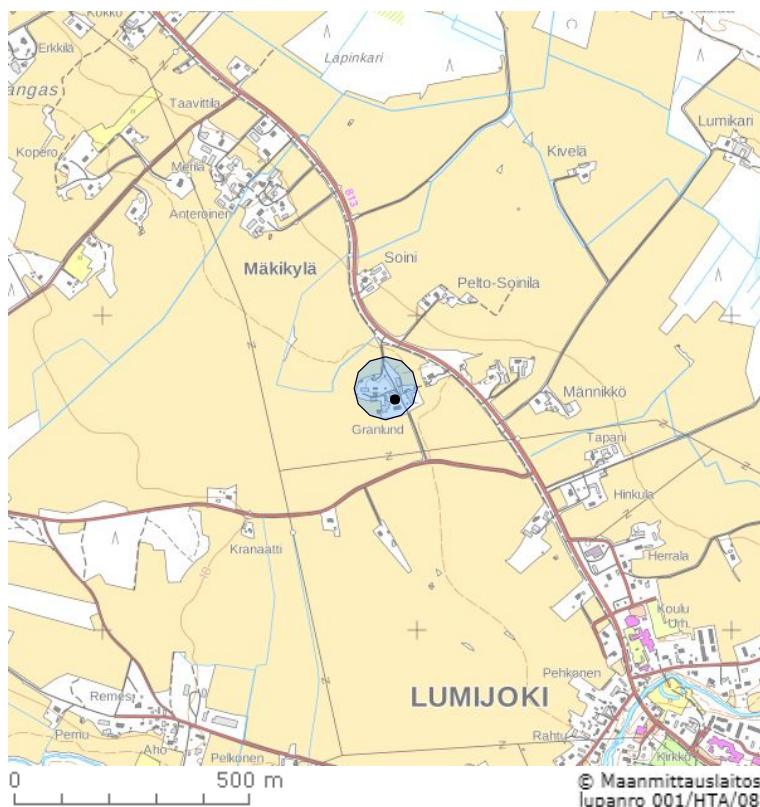
Lapinkylässä metsäsaarekkeella peltoaukeiden ympäröimänä sijaitseva tila, jossa Tynin tilan vanha tuulimylly vuodelta 1768 ja aitta 1800-luvulta sekä Välivainion vanhasta pihasta jäljellä olevat talli 1800-luvulta ja navetta 1900-luvulta. Pihapiirissä myös uusi asuinrakennus ja ulkorakennuksia. Tuulimylly on varvasmylly -tyyppiä.

arviointi:

Tila, jossa perinteistä rakennuskantaa edustava aitta ja talli, sekä harvinainen varvasmylly vuodelta 1768. Tuulimylly on valtakunnallisesti merkittävä RKY 2009 kohde. Muut rakennukset paikallisesti merkittäviä.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

alueen nimi: **Lapinkylän tuulimyllyt - Granlund (RKY 2009)**

pääas. kunta: Lumijoki

pääas. kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: agraarimaisema

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Granlund

kuvaus:

Lumijoen lakeudella Lapinkylässä on neljä tuulimyllyä, jotka edustavat alueella 1800-luvulla yleistä, mutta lähes kadonnutta rakennustyyppiä. Maanviljelysmaisemaa leimaavista, 1800-luvulla erittäin monilukuisista tuulimyllyistä ovat vain harvat säilyneet ja vielä harvemmat kunnostettuina, niistäkin monet museoalueilla.

Lähellä toisiaan sijaitsevat Penttilän, Erkkilän, Granlundin ja Kyrön myllyt ovat ns. jalkamyllyjä. Kunnostetut myllyt toimivat maamerkkeinä. Myllyjen koneistot ovat säilyneet.

historia:

1800-luvulta lähtien tuulimyllyjä oli paljon Limingan pitäjän vähäkoskisissa rannikkokylissä. Lähes jokaisella suuremmalla talolla oli oma tuulimylly jauhojen jauhamista varten. Tuulimyllyjä oli eniten 1800-luvulla, mutta ne vähenivät nopeasti höyrymyllyjen yleistyttyä.

Granlundin myllyn siipitukissa on vuosiluku 1809.

lähteet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=3996

kohteen nimi: **Granlund**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Lapinniemi 27:23
kylä/k.osa: Lapinniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: ei määritelty
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Konehuone; Navetta; Puohi; Sauna; Tuulimylly;

kuvaus:

Peltoaukeiden ympäröimänä, metsikön laidassa pienellä mäellä sijaitseva vanha tila, jossa asuinrakennus, tiilinavetta ja puohi 1890-luvun alusta, ja vanhemmat aitta ja tuulimylly. Lisäksi uudempia ulkorakennuksia. Tilalla on toiminut Lumijoen ensimmäinen meijeri ja kestikievari.

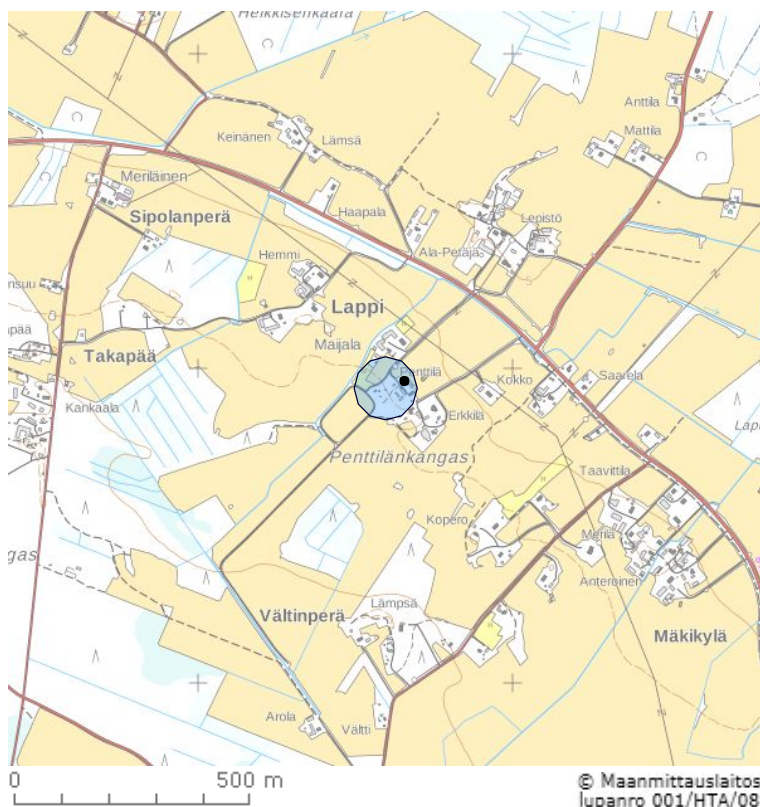
arviointi:

Vanha tila perinteistä rakennustapaa edustavine rakennuksineen ja harvinainen tuulimylly 1800-luvun alusta.

Tuulimylly on valtakunnallisesti merkittävä RKY 2009 kohde. Muut rakennukset maakunnallisesti merkittäviä.

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

alueen nimi: **Lapinkylän tuulimyllyt - Penttilä (RKY 2009)**

pääas. kunta: Lumijoki

pääas. kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: agraarimaisema

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Penttilä

kuvaus:

Lumijoen lakeudella Lapinkylässä on neljä tuulimyllyä, jotka edustavat alueella 1800-luvulla yleistä, mutta lähes kadonnutta rakennustyyppiä. Maanviljelysmaisemaa leimaavista, 1800-luvulla erittäin monilukuisista tuulimyllyistä ovat vain harvat säilyneet ja vielä harvemmat kunnostettuina, niistäkin monet museoalueilla.

Lähellä toisiaan sijaitsevat Penttilän, Erkkilän, Granlundin ja Kyrön myllyt ovat ns. jalkamyllyjä. Kunnostetut myllyt toimivat maamerkkeinä. Myllyjen koneistot ovat säilyneet.

historia:

1800-luvulta lähtien tuulimyllyjä oli paljon Limingan pitäjän vähäkoskisissa rannikkokylissä. Lähes jokaisella suuremmalla talolla oli oma tuulimylly jauhojen jauhamista varten. Tuulimyllyjä oli eniten 1800-luvulla, mutta ne vähenivät nopeasti höyrymyllyjen yleistyttyä.

Penttilän myllyn hirsikehään on veistetty vuosiluvut 1862 ja 1870.

lähteet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=3996

kohteen nimi: **Penttilä**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 14-20
kylä/k.osa: Lapinniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Asuinrakennus; Lankkuliiteri; Mankelihuone; Navetta; Pikkupuoli; Riihi; Rusamassiinahuone; Sauna; Talli; Tuulimylly;

kuvaus:

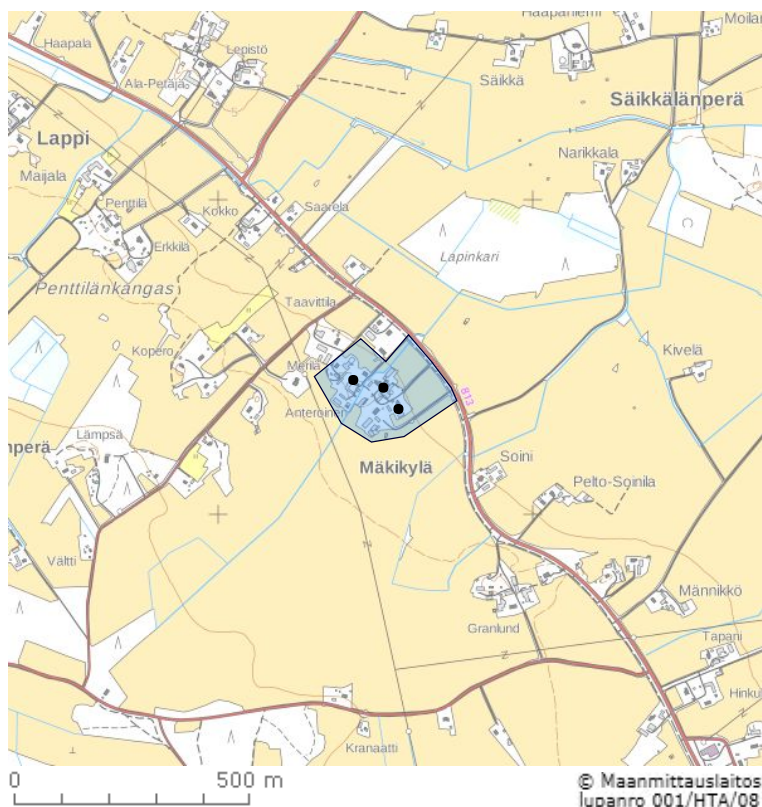
Metsäsaarekkeen reunassa peltoaukean laidassa sijaitseva vanha tila, jonne johtaa pitkä kuja. Pihapiirissä runsaasti perinteistä rakennuskantaa edustavia rakennuksia lähinnä 1800-luvun loppupuolelta, kuten lankkumuurattu asuinrakennus, pikkupuoli, aitat, navetta, talli ja harvinainen kaksikerroksinen varvasmylly. Lähistöllä muitakin tiloja, joissa säilynyt tuulimyllyjä.

arviointi:

Pihapiirissä sijaitseva tuulimylly on valtakunnallisesti merkittävä RKY 2009 kohde. Muut tilan rakennukset ovat paikallisesti merkittäviä.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

alueen nimi: **Mäkikylä**
 pääas. kunta: Lumijoki
 pääas. kylä/k.osa: Lapinniemi
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Marttila
 Perttu
 Prokkola ja Kolmio

kuvaus:

Lakeuden laajassa ja tasaaisessa viljelysmaisemassa sijaitseva perinteistä rakennuskantaa käsittävä tiivis rakennusten ryhmä pienellä kumpareella, Mäkikylässä. Alueella on ollut pieniä kujia, joiden reittejä sittemmin kuitenkin heiman muuteltu. Alue on muuttunut aikaisemmasta inventoinnista myös kohteiden valikoiman osalta, joten aluerajausta on tarkennettu. Nyt siihen kuuluvat maakunnallisesti merkittävät kohteet Kolmio ja Perttu sekä paikallisesti merkittävät Marttila ja Prokkola. Rakennuskannassa on myös uudempia tuotantorakennuksia, onhan alueella toimiva maatila.

Rakennustihentymä näkyy Lumijoentielle. Alue kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun maisema-alueeseen Limingan lakeuden kulttuurimaisema.

lähteet:

- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla 2013

kohteen nimi: **Marttila**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Lapinniemi 1:32
kylä/k.osa: Lapinniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Maakellari; Navetta; Puoji; Talli;

kuvaus:

Vanha tila peltojen ympäröimällä pienellä kumpareella osana Mäkikylän tiivistä rakennusten ryhmää. Neliöpihassa on 1800-luvulta olevat asuinrakennus, talli ja puoji sekä 1930-luvun hirsinavetta. Asuinrakennus on alkujaan ollut savupirtti ja kamaripääty on tehty myöhemmin lankkumuuraamalla. Korjaustöiden ja lisäsiiven rakentamisen jälkeen ulkoasu on muuttunut. Puojista on purettu puolet pois. Myös 1700-luvun aitta on ilmeisesti purettu.

arviointi:

Paikallisesti merkittävä kohde osana Mäkikylän kulttuuriympäristökokonaisuutta.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Perttu**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Lapinniemi 17:7
kylä/k.osa: Lapinniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aittarakennus; Maakellari; Navetta; Riihi; Vanha asuinrakennus;

kuvaus:

Vanha tila, joka sijaitsee peltoaukeiden ympäröimällä pienellä kumpareella osana Mäkikylän tiivistä talojen ryhmää. Neliöpihaa rajaavat 1900-luvun rakennuksia. Asuinrakennus on näyttävästi hyvin korkealla kivijalalla. Sementtitiilistä rakennetun navetan ja uusitun tallin kanssa kulmittain riihi ja pitkä lato-osa. Neljättä sivua rajaa kaksikerroksinen aitta. Pihapiiriin johtavan pitkän kujan alkupäässä on 1970-luvulla tehty uudempi päärakennus.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Prokkola ja Kolmio**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Lapinniemi 22:27 &26

kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajotus: 1809-1863

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Elosuoja; Kellari; Kolmion as.rak.; Lämpökeskus; Navetta; Prokkolan as.rak.; Talli;

kuvaus:

Vanha tila, jossa samassa pihapiirissä kaksi isoa 1800-luvun asuinrakennusta kulmittain jäljellä tilan vanhasta rakennuskannasta. Prokkolaa korjattu runsaasti ja rakenettu lisäsiipi. Kolmio lähempänä alkuperäistä asuaan. Kohteet sijaitsevat Mäkikylällä, pienellä peltojen ympäröimällä kummulla, osana rakennustihentymää.

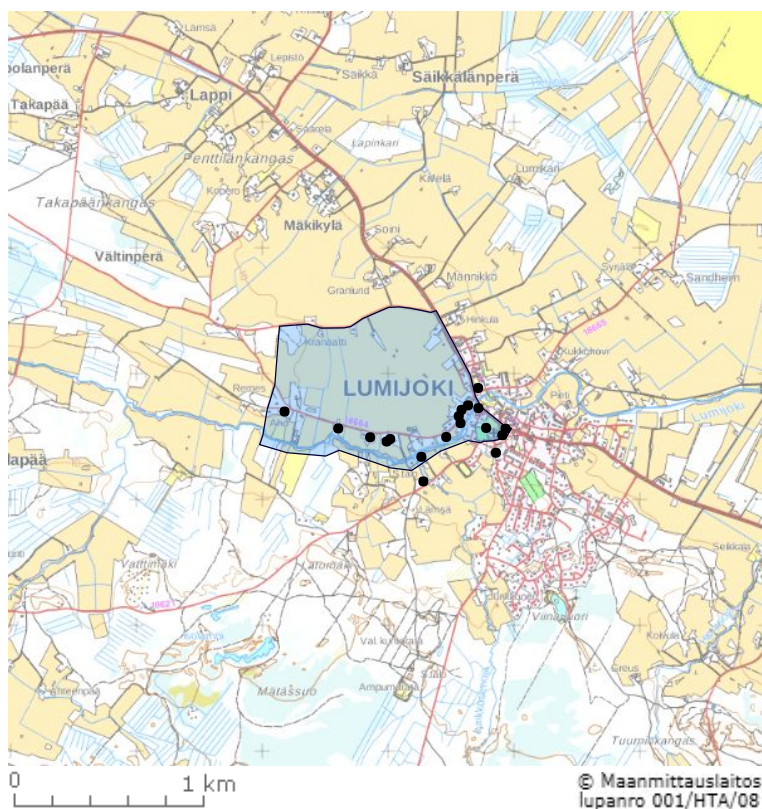
arviointi:

Kolmio MRKY15: R, M

Prokkola paikallisesti merkittävä kohde osana Mäkikylän kulttuuriympäristökokonaisuutta.

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

alueen nimi: **Kankaanpääntien kylämaisema (RKY 2009)**

pääas. kunta: Lumijoki

pääas. kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: agraarimaisema

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Jokiahde

Juusola (pappila)

Kleimo

Kotiseutumuseo ja muuntaja-asema

Kulju

Lumijoen kirkko ja tapuli

Lumijoen seurakuntatalo

Nuorisoseurantalo eli Rientola

Pottala

Puustelli

Rahtu

Rahtula

Remes

Riikola

Risto

Sippa

Vanhat koulurakennukset

Ylilauri

kuvaus:

Kankaanpääntien tiivis ja rakennuskannaltaan pohjalaista rakennustapaa hyvin edustava nauhakylä on edustava esimerkki pohjoispohjalaisten jokivarsikyläien asutusrakenteesta.

Lumijoen kirkonkylän halki virtaavan kapean Lumijoen pohjoisrannalla kulkevan kylätien varrelle on keskittynyt tiivis kirkonkylän kantatalojen rakennusryhmä. Pihapiirien vanhimmat rakennukset ovat 1700-luvulta. Perinteistä kirkonkylän rakennuskantaa on mm. raitin varrella kirkkoherranpappila sekä kansakoulun vanhat rakennukset ja

1896 rakennettu nuorisoseurantalo. Kirkonkylän kansakoulu on saanut tilansa Teron tilan kolmessa vaiheessa rakennetusta päärakennuksesta. Välillä kansalaisopiston käytössä ollut talo on uudelleen kunnostettu koulukäyttöön vuosituhannen taitteessa.

Pihapuusto ja jokivarren kasvillisuus, rakennusrivistön pohjoispuolella avautuvat pellot ja joen itäpuolella kohoava lakeuden suurin tiilikirkko kuuluvat jokipartaan maisemakuvaan. Päätytomillinen pitkäkirkko on kauaksi näkyvä maisemallinen kiinnekohta hieman ympäröivää maastoa korkeammalle mäelle rakennettuna.

Historiallinen Pohjanmaan rantatie rajaa kylämaisemaa sekä idässä että pohjoisessa.

Kankaanpääntien kylämaisema on osa Limingan lakeuden valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

kuvaus:

Alueeseen kuuluu Kyrön tuulimylly, joka valtakunnallisesti arvokas kohde.

Alueeseen kuuluva seuraavat maakunnallisesti merkittävät kohteet:
Kotiseutumuseo, Pottala, Ylilauri, Sippa, Risto, Rahtula, Kleimo.

Alueella on myös muun muassa seuraavat paikallisesti merkittävät kohteet: Muuntaja-asema, Jokiahde, Kulju, Riikola, Rahtu, Remes, Puustelli, Lumijoen seurakuntatalo.

historia:

Lumijoen alue oli keskiajalla karjalaisten nautinta-aluetta. Asutushistoriallisesti alue kuului Liminkaan ja sen varhaisin pysyvä asutus oli osa Pohjanmaan rannikon yhtenäistä asutusta.

Lumijoella rantaniityt suosivat karjanhoitoa ja Pohjois-Suomen suurimmat karjatilat löytyivät jo 1500-luvun lopulla nykyisen Lumijoen alueelta. Lumijoen asukasluku alkoi kasvaa 1700-1800-luvulla. Kankaanpääntien kantatilat muodostuivat 1700-luvulla.

Lumijoen kappeli perustettiin Limingan seurakuntaan 1684. Lumijoen nykyinen, seurakunnan kolmas, kirkko vihittiin 1890. Limingan seurakuntaan kuulunut Lumijoki erotettiin itsenäiseksi 1899, mikä toteutui 1917. Pitäjän kolmas kirkko, nykyinen tiilikirkko valmistui 1890. Sen suunniteli Oulun lääninarkkitehti Johan Lybeck ja rakennusmestarina oli Johan Karjalahti. Rakentaminen toteutettiin pääosin talkootyönä. Mahtavan kokonsa ja alueella poikkeuksellisen rakennusmateriaalinsa vuoksi kirkko sai kansan suussa nimen "Lakeuden katedraali". Vanha hautausmaa kirkon ympärillä jäi käytöstä 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa.

arviointi:

Kankaanpääntien kylämaisema on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Se kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun maisema-alueeseen Limingan lakeuden kulttuurimaisema.

lähteet:

- Lumijoen, Tyrvävän ja Temmeksen kirkot. Suomen kirkot 18. Museovirasto 1992.
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 2. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993.
- Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueetöryhmän mietintö osa 2. Helsinki 1993.
- Anneli Salmela, Käden jälki. Lakeuden kulttuuriympäristö ja sen hoito. T&E-keskus julkaisu 6, 2001.
- KirjastoVirma 2001-2005 www-sivusto: Lakeuden kulttuuripolku. Opas Limingan, Lumijoen, Rantsilan ja Tyrvävän kulttuurikohteisiin.
- Pohjois-Pohjanmaan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi. Ehdotus valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 11.12.2014. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2014
- <http://www.kirjastovirma.net/lakeudenkulttuuripolku/> (9.10.2009).
- http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4342

kohteen nimi: **Jokiahde**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 96-3
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Asuinrakennus;

kuvaus:

Entinen kaupparakennus Lumijoen kirkonkylässä Lumijointien varrella. Takana virtaa Lumijoki. Rakennus on 1980-1990 -luvun asussaan.

suojelutilanne:

Kirkonkylän oyk 2030 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.

arviointi:

Kuuluu Lumijoen kirkonkylän vanhaan rakennuskantaan. Paikallisesti merkittävä kohde

Rakennushistoriallinen kohde.

kohteen nimi: **Juusola (pappila)**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 41:18
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1904
arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Väentupa /piharakenn.; III Aitta; IV Maakellari;

kuvaus:

Lumijoen varressa, isolla puistomaisella tontilla sijaitseva entinen pappilarakennus sekä siihen kuuluva väentupa/ulkorakennus 1900-luvun alusta. Rakennukset ovat osin muuttuneet, mutta muodostavat edelleen näyttävän kokonaisuuden ja ilmentävät Lumijoen ja sen seurakunnan historiaa. Samalla paikalla ollut vanhempi pappila rakennus on palanut. Kohde kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen Kankaanpääntien kylämaisema.

arviointi:

Valtakunnallisesti merkittävä

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

kohteen nimi: **Kleimo**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 6:11
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
ajoitusselite: Luhti 1777
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Luhti; Navetta; Talli; Vesimylly;

kuvaus:

Lumijoen varressa sijaitseva, peltöjen ympäröimä vanha tila, jonka neliöpihassa perinteistä rakennuskantaa edustavat asuinrakennus ja navetta 1800-luvulta, rintaluhti 1700-luvulta sekä talli. Lähellä kunnostettu, mutta toimimaton vesimylly sekä aitta. Yhtenäinen, hieno kokonaisuus, jossa harvinainen luhtirakennus. Kohde kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettun kulttuuriympäristön alueeseen Kankaanpään kylämaisema.

suojelutilanne:

Kirkonkylän Oyk 2030, 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (seudullisesti arvokas).

arviointi:

MRKY15: Ht, R, H, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Kotiseutumuseo ja muuntaja-asema**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: 96-1, 96-3

kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: kulttuuri

ajotus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Kesämuseo; Muuntaja-asema;

kuvaus:

Keskeisellä paikalla kylän keskustassa, kirkkopuistikon laidalla, kunnantaloa vastapäätä sijaitseva entinen lainajvämakasiini, jossa nyttemmin toimii kotiseutumuseo. Lumijoki kuului aiemmin Limingan pitäjänmakasiiniin, josta se erosi 1857 ja perusti oman lainajvämakasiinin 1861. Museokäyttöön makasiini tuli 1980-luvulla.

Hieman kauempana kirkkopuistikon toisella puolen sijaitsee hirsirunkoinen muuntaja-asema 1920-luvulta.

Kotiseutumuseona toimiva rakennus kertoo paikkakunnan historiasta.

Muuntaja-asema ilmentää sähköntuotannon ja jakelun historiaa paikkakunnalla.

historia:

Viljamakasiini on siirretty 1980-luvulla nykyiselle paikalleen. Samalla paikalla on aikaisemmin ollut rukoushuone. Viljamakasiinin sisältä löytyi Heikki Säisän (tirehtööri Lumijoella ajalla 1868- 1921) kirjoitus. Viljamakasiini on siirretty meijeriä vastapäätä kirkkopuistosta.

Maataloustuottajayhdistys vuokrasi makasiinin 1983 kunnan kotiseutumuseoksi. Siitä oltiin myös suunniteltu asuntoa ja kokoustiloja, jotka eivät koskaan toteutuneet. Makasiini on ollut myös manttaalikunnan omistuksessa.

arviointi:

Kotiseutumuseo maakunnallisesti merkittävä MRKY15: Ht, H, R, M, I

Muuntaja-asema paikallisesti merkittävä.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1-3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

kohteen nimi: **Kulju**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Lumijoki 19:13
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus;

kuvaus:

Perinteistä rakennuskantaa edustava 1800-luvun asuinrakennus 1960-70 -luvun asussa.

suojelutilanne:

Kirkonkylän oyk 2030 22.3.2010:
Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.

arviointi:

Kuuluu Lumijoen vanhaan, ennen 1950-lukua rakennettuun rakennuskantaan. Paikallisesti merkittävä kohde

Rakennushistoriallinen kohde.

kohteen nimi: **Lumijoen kirkko ja tapuli**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: 155:0

kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajotus: 1864-1917

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Lumijoen keskustassa, pienellä kumpareella metsikön keskellä sijaitseva Johan Lybecin suunnittelema päätytornillinen pitkäkirkko. Se on Lumijoen seurakunnan kolmas kirkko ja vihittiin käyttöön 1890. Ensimmäisiä piirustuksia lumijokisten toivomuksesta pienennettiin, joten nykyinen kirkko on eräänlainen "pienoismalli" ensimmäisistä luonnoksista. Siitä huolimatta se on kooltaan ja ulkoasultaan näyttävä, alueella poikkeuksellisesta materiaalista eli tiilestä rakennettu, minkä vuoksi se saikin kansan suussa nimen "Lakeuden katedraali". Kirkon rakentaminen oli suuri voimannäyttö ja toteutettiin pääosin talkootyönä. Työpäiviä lumijokiset tekivät kirkkoa rakentaessaan 14 000. Rakentamisesta vastasi rakennusmestari Johan Karjalahti.

Limingan seurakuntaan kuulunut Lumijoki erotettiin itsenäiseksi 1899, mikä toteutui 1917. Vanha hautausmaa kirkon ympärillä jäi käytöstä 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Vierellä oleva vanhan kirkon tapuli on vuodelta 1747.

Vuonna 2003 kirkkoa korjattiin. Tiilikatto vaihdettiin kuparipeltiin, rappauspinnat korjattiin ja maalattiin. Sisäpuolen korjauksista näkyvin on uusi sisäänkäynti luiskineen ja muureineen, apusakasti ja uusi valaistus. Vuonna 2011 kirkon ikkunat ja ovet korjattiin perusteellisesti - kuitenkin vanhaa kunnioittaen.

Kohde sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla Limingan lakeuden kulttuurimaisema-alueella.

arviointi:

Lumijoen kirkko on taajamassa keskeisellä paikalla sijaitseva ja maisemaa hallitseva kiintopiste. Sillä on ollut ja on edelleen suuri merkitys alueen ja sen asukkaiden identiteetin muodostumiselle. Kirkon läheisyydessä on muitakin kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita eritoten Kankaanpääntien varessa. Yhdessä ne muodostavat valtakunnallisesti merkittävän Kankaanpääntien kylämaisema -nimisen kokonaisuuden. Kirkon välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös Lumijoen seurakuntatalo.

MRKY15: Ht, R, H, M, S, T, I

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.
- www.lumijonseurakunta.fi/lumijoen-kirkko

kohteen nimi: **Lumijoen seurakuntatalo**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: 155-0

kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1967

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Lumijoen kirkon välittömässä läheisyydessä, valtakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella sijaitseva vuonna 1967 rakennettu seurakuntatalo, jonka on suunnitellut Suunnittelutoimisto Niemelä. Keittiö ja aulatilat on korjattu vuonna 2000.

lähteet:

- Lumijoen seurakunta 10/2015

kohteen nimi: **Nuorisoseurantalo eli Rientola**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: 34:1

kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: kulttuuri

ajotus: ei määritelty

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Nuorisoseurantalo;

kuvaus:

Ylipäähän vievän tien varressa, peltoaukeiden ympäröimänä sijaiseva tyypillinen, monessa vaiheessa 1900-luvun alussa rakennettu hirsirunkoinen nuorisoseurantalo. Pihassa on ulkorakennus luultavasti 1950-luvulta. Rientola edustaa paikallisen kulttuurielämän historiaa ja nykypäivää. Talo on edelleen käytössä. Kohde sijaitsee valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristöalueen Kankaanpääntien kylämaisema välittömässä läheisyydessä ja mainitaan ko alueen kuvaustekstissä.

arviointi:

MRKY15: R, H, M, I

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Pottala**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 18:18
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Vanha päärakennus; II Pikkupuoli; III Navetta; IV Aitta;

kuvaus:

Tiivis, neliömäinen piha, johon sisäänkäynti sen oikeasta kulmasta vanhan päärakennuksen ja pikkupuolen välistä. Pihan muita sivuja rajaavat navetta ja uudempi asuinrakennus. Pikkupuoli ja sen jatkeena oleva puoji rajautuvat ihan Kankaanpäätiehen kiinni, ja ovat näin maisemallisesti erittäin hallitseva tekijä. Vanhassa päärakennuksessa on näyttävä kuisti ja koristeelliset ikkunat. Perinteistä rakennuskantaa käsittävä näyttävät ja eheä kokonaisuus valtakunnallisesti merkittävällä Kankaanpääntien kylämaiseman arvoalueella.

suojelutilanne:

Kirkonkylän oyk 2030 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (seudullinen).

arviointi:

MRKY15: R, M, S

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Puustelli**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 100-0
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus; Maakellari; Navetta; Puoji;

kuvaus:

Asuinalueen keskellä, Lumijoen kirkon ja seurakuntatalon välittömässä läheisyydessä sijaitseva entinen kanttorin virkatalo, joka 1950-luvulta toiminut maatilana. Suurten puiden reunustamassa pihapiirissä 1800-luvulta oleva puoji, samalta ajalta alunperin oleva asuinrakennus joka nyt 1950-luvun asussaan sekä 1950-luvun sementtitiliinavetta. Lumijoen seurakunnan historiaa ilmetävä kohde keskeisellä paikalla valtakunnallisesti arvokkaalla rakennetun kulttuuriympäristön alueella.

suojelutilanne:

Kirkonkylän oyk 2030 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde

arviointi:

Entinen kanttorin virkatalo, yksityistilana 1950-luvulta lähtien. Asuinrakennus alkujaan luultavasti 1800-luvulta. Paikallisesti merkittävä kohde

Rakennushistoriallinen, maisemallinen, historiallinen kohde.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Rahtu**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 13-24
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Puoji (talli); III Varasto / puoji; IV Aitta; V Heinälato; VI Puuvarasto / liiteri;

kuvaus:

Avara pihapiiri, jonka takana alkavat pellot. 1960-1980-luvun asussaan oleva päärakennus sijoituu Kankaanpääntien varteen näyttävälle paikalle. Vanhasta pihapiiristä ovat jälkellä lisäksi kaksi puojirakennusta 1800-luvun alusta ja aitta tienvarressa. Lisäksi uudempaa rakennuskantaa edustaa navetta 1950-luvulta sekä ulkorakennuksia.

arviointi:

Lumijoen vanhaa rakennuskantaa. Paikallisesti merkittävä kohde

Rakennushistoriallinen, maisemallinen kohde.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Rahtula**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 14:22
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Piharakennus;

kuvaus:

Vanha tila, jonka pihassa on haluttu säilyttää neliöpihan tunnelma, vaikkakin osittain uusin rakennuksin. Alunperin 1700-luvulta oleva, nykyisin 1950-1970 -luvun asussaan oleva päärakennus sijaitsee näyttävästi Kankaanpääntien varressa. Pihapiirin yhtä sivua rajaa pitkä puojirakennus ja asuinrakennusta vastapäätä on uusi autotalli. Neljännellä sivulla, aivan tontin rajassa, on Riston iso talli/puojirakennus. Kohde sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella Kankaanpääntien kylämaisema.

suojelutilanne:

Kirkonkylän osayleiskaava 2030 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (seudullinen).

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Remes**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 28:15
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Navetta; III Piharakennus; IV Aitta; V Liiteri;

kuvaus:

Pihapiiri, johon kuuluvat 1900-luvun alussa rakennettu, ja sittemmin jatkettu päärakennus, navetta ja piharakennus sekä 1800-luvun lopun aitta. Kohde kuuluu Kankaanpääntien kylämaiseman valtakunnallisesti merkittävään aluekokonaisuuteen.

suojelutilanne:

Kirkonkylän oyk 2030 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.

arviointi:

Kuuluu Lumijokivarren vanhaan rakennuskantaan. Paikallisesti merkittävä kohde.
Rakennushistoriallinen kohde.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

kohteen nimi: **Riikola**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 33:16
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I; II Navetta; III; IV; IX; V; VI; VII; VIII; X;

kuvaus:

Perinteistä rakennuskantaa edustava vanhan tilan päärakennus 1800-luvulta 1990-luvun asussaan. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kultuuriympäristön aluekokonaisuutta Kankaanpääntien kylämaisema.

arviointi:

Paikallisesti arvokas.

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994
- Huurre, Vahtola: Oulujokilaakson historia

kohteen nimi: **Risto**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 38:23
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Navetta; III Pikkupuoli; IV Talli; IX Elolato (oikea); V Maitohuone; VI Sepän paja; VII Vanha savusauna; VIII Elolato (vasen); X Halkoliiteri; XI Aitta ja varasto; XII Vanha sauna;

kuvaus:

Ympäristöönsä nähden korkealla paikalla, Kankaanpääntien varressa keskeisellä paikalla sijaitseva yhtenäinen pihapiiri, jossa kaikki rakennukset vanhoja 1700-luvun lopusta tai 1800-luvun alkupuolelta. Neliöpihaan kuuluvat päärakennus, maantien suuntaisesti oleva pikkupuoli, talli ja luonnonkivestä ja hirrestä tehty navettarakennus sekä aitta. Lisäksi tilaan kuuluu uudempia rakennuksia.

suojelutilanne:

Kirkonkylän Oyk 2030, 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (seudullisest arvokas).

arviointi:

Yhtenäinen, alkuperäinen ja näyttävä kokonaisuus osana valtakunnallisesti merkittävää Kankaanpääntien kylämaiseman arvoaluetta.

MRKY15: Ht, R, H, M, S

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

kohteen nimi: **Sippa**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 31:9
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Navetta; III Puojit; IV Puuvarasto; V Varasto / lato; VI Aitta; VII Heinälato; VIII Heinälato;

kuvaus:

Kankaanpään raitin varressa sijaitseva tila, jonka neliöpihasta on jäljellä perinteistä rakennuskantaa edustavat näyttävä päärakennus, puoji ja aitta sekä ulkorakennus, joita myös tien toisella puolen. Maantien suunnalta pihaa rajaa puurivistö. Kohde kuuluu valtakunnallisesti merkittävään Kankaanpääntien kylämaisema kokonaisuuteen.

suojelutilanne:

Kirkonkylän Oyk 2030, 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (seudullisesti arvokas).

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Vanhat koulurakennukset**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: 52:41

kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I; II; III;

kuvaus:

Lumijoen keskustassa sijaitsevan koulukeskuksen yhteydessä sijaitsevat kolme perinteistä rakennustapaa edustavaa rakennusta, joista vanhin eli vuodelta 1884 oleva on Teron tilan entinen päärakennus. Se muutettiin koulukäyttöön, kun kirkonkylään saatiin lupa ensimmäiselle kansakoululle. Vieressä sijaitseva oleva rakennus on vuodelta 1925, joiden lisäksi on vielä pitkä varistorakennus 1940-luvulta. Rakennuksia on vuosien saatossa muutettu käytön vaatimusten mukaan. Nämä valtakunnallisesti merkittävät rakennukset ovat kuitenkin edelleen koulukäytössä, osana monikerroksellista koulukeskusta, jota on onnistuneesti täydennetty vuosina 1957, 1988 ja 2008. Keskuksessa toimii esi-, ala- ja yläkoulu sekä kansalaisopisto ja liikuntapalveluja.

Koulukompleksi on rakennettu selkeäksi kokonaisuudeksi, jossa eri aikakauden rakennukset erottuvat toisistaan muodostaen kuitenkin harmonisen, viihtyisän ja idyllisen, vanhoja rakennuksia kunnioittavan pihapiirin.

suojelutilanne:

Vanhat koulurakennukset, Lumijoen kirkonkylän asemakaavan muutos ja laajennus 15.3.2007:

- sr-2 suojeltavat rakennukset
- kyläkuvallisesti arvokas alue

arviointi:

Valtakunnallisesti merkittävä vanhojen koulurakennusten kokonaisuus, jota on täydennetty onnistuneesti uudemmilla rakennuksilla.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Ylilauri**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 12:38
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Päärakennus; II Varasto; III Marja-aitta; IV Luhti; V Aitta;

kuvaus:

Kankaanpään valtakunnalliseen rakennettuun kulttuuriympäristöalueeseen kuuluva vanha kantatila, jossa harvinaiset luhti ja aitta 1700-luvulta, osin muuttunut asuinrakennus, sekin alkujaan 1700-luvun alusta sekä muita uudempia ulkorakennuksia. Näyttävä kokonaisuus arvoalueella Lumijoen rannalla, peltomaisemassa.

suojelutilanne:

Kirkonkylän Oyk 2030, 22.3.2010: Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (seudullisesti arvokas).

arviointi:

MRKY15: Ht, R, H, M

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

alueen nimi: **Lapinkylän tuulimyllyt - Kyrö (RKY 2009)**

pääas. kunta: Lumijoki

pääas. kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: agraarimaisema

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Lumijoen lakeudella Lapinkylässä on neljä tuulimyllyä, jotka edustavat alueella 1800-luvulla yleistä, mutta lähes kadonnutta rakennustyyppiä. Maanviljelysmaisemaa leimaavista, 1800-luvulla erittäin monilukuisista tuulimyllyistä ovat vain harvat säilyneet ja vielä harvemmat kunnostettuina, niistäkin monet museoalueilla.

Lähellä toisiaan sijaitsevat Penttilän, Erkkilän, Granlundin ja Kyrön myllyt ovat ns. jalkamyllyjä. Kunnostetut myllyt toimivat maamerkkeinä. Myllyjen koneistot ovat säilyneet.

historia:

1800-luvulta lähtien tuulimyllyjä oli paljon Limingan pitäjän vähäkoskisissa rannikkokylissä. Lähes jokaisella suuremmalla talolla oli oma tuulimylly jauhojen jauhamista varten. Tuulimyllyjä oli eniten 1800-luvulla, mutta ne vähenivät nopeasti höyrymyllyjen yleistyttyä.

Kyrön mylly lienee peräisin 1832-1837 väliseltä ajalta.

lähteet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=3996

alueen nimi: **Pohjanmaan rantatie - Äijänseläntie (RKY 2009)**

pääas. kunta: Lumijoki

pääas. kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: liikenneympäristö

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pohjanmaan rantatie on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut Pohjanmaan tärkein tie ja Lapin läänin alueella pitkään ainoa maantie.

Vanhan linjauksen mukainen maantie on ollut monin paikoin käytössä aina 1950-luvulle. Parhaiten säilyneillä tieosuuksilla vanhan tien maastonmyötäinen olemus ja linjaus ovat tien parantamisesta huolimatta säilyneet tai nähtävissä. Tiet ovat kapeita ja vaihdellen hiekka- ja sorapintaisesta päällystettyihin.

Pohjois-Pohjanmaalla Pohjanmaan rantatien parhaimmin säilyneet osuudet kunnittain ovat: Kalajoella Alajoentie, Juolantie, osa Sunintietä; Pyhäjoella Sunintie kaksiosaisena, Yppärin Vanha tie, Etelänkylän silta - Vanhatie - Lahnaojantie, Parhalahti; Raahessa Saloinen, Haaksiluodontie – Oikotie; Siikajoella Vanha maantie – Kirkkotie, Klingsporintie, Karinkannantie; Lumijoella Äijänseläntie; Haukiputaalla Mietunperäntie; lissä Ränkäntie – Ojakyläntie, Hiivalantie - Kantolantie, Seljänperäntie, Huttulantie – Vanhatie ja Onkalonperäntie. Siikajoella rantatiehen liittyy muistoja Suomen sodasta (ks. myös erillinen kohde Siikajoen kirkko ympäristöineen). Rantatie ylittää Pyhäjoen Eteläkylän museosiltaa pitkin, samoin Pattijoen museosilta on rantatiellä.

historia:

Pohjanmaan maantieverkko ei ulottunut Korsholman linnan pohjoispuolelle ennen 1600-lukua. Kaarle IX:n Jäämeren politiikka lisäsi kiinnostusta teiden kunnostamiseen pohjoisessa, ja Korsholman ja Oulun välinen ratsupolku kunnostettiin 1600-luvun kuluessa maantiekse. Tien uudistaminen alkoi 1610-luvulla ja töitä vauhdittivat mm. Oulun perustaminen 1610 sekä lisääntyneet sotilaskuljetukset. Tie linjautui kirkonkylien ja kaupunkien kautta ja jatkui Pohjanlahden ympäri Tukholmaan asti.

Rantatiellä oli suuri taloudellinen ja hallinnollinen merkitys, ja 1643-1645 Ruotsin-Tanskan sodan aikana sitä käytettiin postitienä Tukholmaan. 1660-luvulle tultaessa tie oli rakennettu etelästä Ouluun, mutta Oulun kaupunkia pohjoisemmat osat olivat edelleen huonokuntoisia. Oulun läänin ylimääräinen maanmittari Johan Henrik Wallenborg kartoitti rantamaantien 1784-1785. Nykyisen Pohjois-Pohjanmaan alueella Wallenborg mittasi rantatietä 259 km, runsaat 435 000 kynnärää. Oulun ja Tornion välinen tieosuus saatiin kärryiksi vasta kuningas Adolf Fredrikin vuoden 1752 matkan alla.

1900-luvulla vanhaa Pohjanmaan rantatietä oikaistiin ja perusparannettiin, ja vanha linjaus jäi monin paikoin käytöstä. Vanhan rantatien linjaus selvitettiin Pohjois-Pohjanmaalla 2000, jolloin kenttätutkimuksissa paikannettiin 95% tien pituudesta. Lapin läänin alueella, missä myös lähes koko rantatien pituus oli paikallistettavissa maastossa, selvitystyö suoritettiin 2006.

lähteet:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4372

kohteen nimi: **Mikkola**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 1:35
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta; Asuinrakennus; Navetta; Puohi; Talli; Vanha asuinrakennus;

kuvaus:

Koivukujan päässä, peltoaukeiden ympäröimällä pienellä kumpareella, maisemallisesti keskeisellä paikalla sijaitseva vanha tila, jossa perinteistä rakennuskantaa. Pihapiirissä on kaksi asuinrakennusta, joista toinen 1800-luvun lopusta ja uudempi 1900-luvun alusta. Lisäksi puohi ja talli 1800-luvulta sekä 1900-luvun alun sementtitiilinavetta.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Sallinen ja Juhola**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Hirvasniemi 12:14,:8
kylä/k.osa: Hirvasniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Juholan v. asuinrakennus; Jyväaitta; Puoji; Sallisen v. asuinrakennus;

kuvaus:

Sallisen ja Juholan tilat ovat peltoaukean laidassa metsän reunassa. Paikallistie kulkee vanhan ja uuden tilakeskuksen välistä. Vanhasta pihapiiristä on jäljellä vierekkäin sijaitsevat kaksi asuinrakennusta sekä aitat 1800-luvulta. Yhdessä aitoista koristeelliset leikkaukset. Sallisenperä on saanut nimensä toisen tilan mukaan.

arviointi:

MRKY15: R

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Ahjola, ent. Varjakan koulu**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Lapinniemi 3:5

kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1918-1944

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Koulu; Maakellari; Sauna; Ulkorakennus;

kuvaus:

Varjakantien varressa, metsän reunassa sijaitseva J. Karvosen suunnittama vuonna 1930 valmistunut iso koulurakennus. Ulkoasu jonkin verran muuttunut mm kuistit, sisältä aiempien inventointien mukaan mm huonejärjestys ja uunit säilyneet. Pihaan johtaa vanha koivukuja.

Kohde ilmentää koululaitoksen kehitystä.

arviointi:

MRKY15: R, M, H

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Ala-Petäjä, ent. Petäjä**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Lapinniemi 8:5

kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

ajoitusselite: Mahdollisesti 1700-l

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Asuinrakennus; Sauna; Vanha puoli;

kuvaus:

Peltojen ympäröimä vanha tila osana tiivistä tilojen rykelmää. Asuinrakennus alun perin jopa 1700-luvun puolivälistä, uusi kuisti tehty 1900-luvun loppupuolella. Muista vanhoista rakennuksista jäljellä vanha puoli, jonka ajankohtaa ei tiedetä, sekä kaksi nykyiselle paikalleen siirrettyä aittaa. Toisessa on harvinainen otsasola. Taloa vastapäätä on uusia tuotantorakennuksia ja vieressä uusi omakotitalo.

Perinteistä rakennuskantaa lakeuden peltomaisemassa.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Kauppi**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Lapinniemi 2:35
kylä/k.osa: Lapinniemi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Keltainen as.rak.; Navetta; Talli; Vihreä asuinrakennus;

kuvaus:

Vanha tila, joka sijaitsee on peltoaukealla osana tiivistä taloryhmää. Pihapiirissä kaksi asuinrakennusta, joista vanhempi alkujaan mahdollisesti 1700-luvulta, mutta nyt kuistilaajennusten ja muiden muutostöiden jälkeen huomattavasti uudemmassa asussaan. Pihassa myös kolmiosainen talli vuodelta 1810, kaksi kujan varteen siirrettyä aittaa sekä uusia tuotantorakennuksia. Perinteistä rakennuskantaa lakeuden peltomaisemassa.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijokiseura 1994

kohteen nimi: **Koulu-Petäjä, ent Lapinniemen koulu**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Lapinniemi 9:28

kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: 1927

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Koulu; Maakellari; Sauna; Ulkorakennus;

kuvaus:

Peltojen keskellä, puiden rajaamalla tontilla sijaitseva, vuodelta 1927 oleva J. Karvosen suunnittelema koulurakennus osana Lapinkylän rakennustihentymää. Vieressä muun muassa Kaupin ja Petäjän pihapiirit. Koulurakennus on osittain yksi-, osittain kaksikerroksinen. Koulutoiminta lakkautettiin 1970-luvulla, jonka jälkeen rakennus toiminut muussa käytössä. Sisätiloja on muunneltu uuden käyttötarkoituksen mukaisiksi. Kohde ilmentää koululaitoksen kehittymistä ja koulurakennusten historiaa.

arviointi:

MRKY15: R, H, M

lähteet:

- Kotiseutuni Pohjois-Pohjanmaa, Suomen Maakuntajulkaisu oy 1970
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Varjakan kalastajamökit**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: Lapinniemi yht.

kylä/k.osa: Lapinniemi

tyyppi: kalastus

ajotus: 1918-1944

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aakun mökki; Korvelan velj. mökki;

kuvaus:

Varjakka on historiallisesti vanha kalastus- ja satamapaikka, jonne on tultu laajalta alueelta kalan pyyntiin. Historiasta kertovat vanhimmat kalamajat ovat jo nurmeltuneet, mutta joitakin 1800 -1900 -luvun rakennuksia on jäljellä hajanaisesti. Ihan nykyisen kalasataman tuntumaan on siirretty vierekkäin Mesuksen lato, Säikkälän Einon kala-aitta, Varjakan puimayhtiön vanha vaja ja Korvelan Aakun mökki. Näiden lisäksi kalasatamassa on uusi kalankäsittelyrakennus sekä Hailuotolaiva.

Muita kalastushistoriasta kertovia paikallisesti merkittäviä pihapiirejä ja rakennuksia ovat Korkalan ja Pietin verkkohuoneet, Lepolan ja Korkalan mökit, Sipan, Rauhalan ja Kesärannan pihapiirit. Varjalan alueelta löytyy myös useita vanhoja veneenlaskupaikkoja.

Lumijoen Varjakka kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen Limingan lakeus. Se kuuluu myös valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun maisema-alueeseen Limingan lakeuden kulttuurimaisema.

historia:

Kalastus ja hylkeenpyynti ovat olleet aikojen alussa tärkeimmät elinkeinot ensimmäisten asukkaiden saapuessa Perämeren rannoille. Lumijoen rannoilla on asustellut ensimmäisiä kalastajia todennäköisesti ainakin jo 1200-luvulla. Erityisesti kalastus on ollut merkittävä hailuotolaisille, mutta myös Limingan lakeuden rannikon kylille, joissa lähes jokainen talollinen on osallistunut myös kalastukseen ja hylkeen pyyntiin. Lumijoella kalastus on ollut merkittävä elinkeino aina 1900-luvun alkupuolelle. Lumijokiset kalastajat ovat perinteisesti pyytäneet Liminganlahden runsaissa kalavesissä sekä Lumijoen edustan Varjakanmeressä, mutta historian saatossa kalassa on käyty paljon kauempanakin.

arviointi:

Kalastuselinkeinosta kertovat kalastajamökit Varjakan kalasatamassa.

MRKY15: R, H

lähteet:

- Kukkohovi, Pirkko 2016: Lumijoen kalastushistoria talteen ja aihioita matkailun alueelliseen kehittämiseen. Opinnäytetyö, matkailun koulutusohjelma, Centria ammattikorkeakoulu.
- Kukkohovi Pirkko (toim.) 2015: Lumijoen kalastajien tarinoita. Kyllä se meri aina velekasa maksaa. Lumijoen kalastajainseura ry.

kohteen nimi: **Jakkula**
 kunta: Lumijoki
 kiinteistötunnus: Lumijoki 3:49
 kylä/k.osa: Lumijoki
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1809-1863
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Asuinrakennus; II Navetta; III Talli; IV Karjatupa; V Aitta; VI Aitta; VII Sauna;

kuvaus:

Lumijoen kirkonkylän raitin ja Pohjanmaan rantatien varrella sijaitseva yksi kunnan vanhimmista tiloista, jonka pihapiiristä jäljellä 1800-luvulta olevat näyttävä asuinrakennus, talli/karjatupa -rakennus ja kaksi aittaa, sekä 1920-luvulta oleva sementtitiilinavetta.

Perinteistä rakennustapaa edustava monikerroksellinen kokonaisuus keskeisellä paikalla.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993)
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Laurila**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 1:164
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Asuinrakennus; II Pihapiirin aitat; III Kivinavetta; IV Pikkupuoli; V Pikkupuolen aitat; VI Hollihalli; VII Maakellaari;

kuvaus:

Keskeisellä paikalla Lumijoen kirkonkylän raitin ja Pohjanmaan rantatien varrella sijaitseva vanha tila, joka on toiminut kievarina 1860-luvulta aina 1940-luvulle asti. Pihapiiriin kuuluvat osittain muuttuneet 1800-luvulta olevat asuinrakennus, talli ja aitat, 1700-luvulta oleva pieni puoli ja aitat sekä semettitiilinavetta 1940-luvulta. Aitat on siirretty paikalleen.

Perinteistä rakennustyyliä edustava, monikerroksellinen ja näyttävä kokonaisuus keskeisellä paikalla.

arviointi:

MRKY15: R, H, M

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993

kohteen nimi: **Lumijoen kunnantalo**

kunta: Lumijoki

kiinteistötunnus: 37:105

kylä/k.osa: Lumijoki

tyyppi: hallinto

ajotus: 1918-1944

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: I Kunnantalo; II Piharakennus;

kuvaus:

Lumijoen keskusraitin ja valtakunnallisesti merkittävän Pohjanmaan rantatien varressa, kirkkoa ja kirjastoa vastapäätä sijaitseva harvinainen puufunktionalismia edustava kaksikerroksinen taajamarakennus, joka on entinen suojeluskuntatalo vuodelta 1938. Nykyisin rakennuksessa toimii kunnanvirasto. Kohdetta on ennallistettu ja se on sisätiloiltaan säilynyt autenttisena. Kohde sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla Limingan lakeuden kulttuurimaisema-alueella.

historia:

Lumijoen kunnantalo on alunperin rakennettu suojeluskuntataloksi. Suojeluskunnan lakkauttamisen jälkeen rakennuksen omisti Mannenrheim-liitto, joka myi sen kunnalle v. 1944. Talossa on toiminut mm. Lotta-kahvila, posti, Säästöpankki, lääkärin vastaanotto ja neuvola, ja se on ollut myös asuinkäytössä. Nykyisin sen on kunnanvirastona.

Suurin remontti ollut 1960-luvulla, kun rakennukseen asennettiin keskuslämmitys ja rakennettiin siipirakennus. Pihalta on purettu sauna- ja varastokäytössä ollut rakennus. 1990-luvulla korjattiin ikkunat ja rakennus maalattiin alkuperäisellä värillä.

arviointi:

Tyylisuunnaltaan harvinainen puufunktionalismin edustaja.

MRKY15:Ht, R, H, M, S, I

lähteet:

- Suullisia tietoja antaneet: Eino Jakkula
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Saukkonen**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 136-1
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus; Iso aitta; Kalustovaja; Liiteri; Navetta; Pieni aitta; 'Pikkupuoli'; Savusauna; Tallirakennus;

kuvaus:

Lumijoen varressa Saukkokosken rannalla sijaitseva vanha tila, jonka pihaa rajaavat koivut ja haavat. Tilalle on käynti aittojen ja ulkorakennusten reunustamaa kujaa pitkin. Neliöpihaa rajaavat mahdollisesti 1700-luvulta oleva kavinavetta, jonka jatkona on uudemmat lato ja maitohuone, sekä 1800-luvun näyttävä viisiosainen tallirakennus, 1900-luvun alusta oleva asuinrakennus ja 1940-50-luvun aikoihin vanhasta pytingistä uudelleen salvaamalla tehty pikku-puoli.

Näyttävä, monikerroksellinen vanhojen rakennusten muodostama kokonaisuus.

arviointi:

MRKY15: R, M

lähteet:

- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Särkioja**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: 104:17
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: suurin osa pihapiirin rakennuksista on 1800-luvulta
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Aitta I; Aitta II; Asuinrakennus; Navetta; Pieni aitta; Puojikellari; Riihi; Tallirakennus;

kuvaus:

Särkiojan varressa peltoaukeiden ympäröimänä sijaitseva vanha tila, jonka neliöpihan jokaisella sivulla vanhat rakennukset ainakin 1800-luvulta. Asuinrakennuksen pirtti on tehty lankkumuuraustekniikalla, vanhempi kamaripääty hirrestä. Sitä vastapäätä on pitkä puoji-kellari ja vieressä pieni aitta ja talli. Lisäksi on navetta ja talon takana kaksi, osin muutettunutta isompaa aittaa.

Näyttävä perinteistä rakentamistapaa edustava kokonaisuus.

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994

kohteen nimi: **Ukura**
kunta: Lumijoki
kiinteistötunnus: Kirkonkylä 22:11
kylä/k.osa: Lumijoki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: ei määritelty
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Asuinrakennus; Keskiaitta; Oikea aitta; Puoji; Sauna; Talli; Vasen aitta;

kuvaus:

Särkiojan vieressä, paikallistien mutkassa pienellä kummulla sijaitseva tila, jota ympäröivät laajat pellot. Kolmelta sivulta umpinaista pihapiiriä reunustavat 1800-luvulta olevat päärakennus, kaksiosainen puoji- ja kolmiosainen tallirakennus. Tien toisella puolen rivissä kolme aittaa, joista yhdessä vuosiluku 1774.

Komeat, hyvin vanhassa sussaän säilyneet rakennukset näyttävästi paikallistien varressa muodostaen kokonaisuuden viereisen Törmälän pihapiirin kanssa. Harvinaisen ikäinen aitta.

arviointi:

MRKY15: Ht, R, H, M

lähteet:

- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
- Lumijoki vuosisatojen saatossa, Lumijoki-seura 1994